

В. Ю. Дем'янова

директор

ТОВ «Дошкільний навчальний заклад «Ясла-садок «Левенятко»

І. І. Драч

доктор педагогічних наук, професор,

директор

Інституту вищої освіти Національної академії педагогічних наук України

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД США

У статті здійснено аналіз освітніх програм з підготовки майбутніх педагогів дошкільної освіти 10 провідних університетів США за Міжнародним рейтингом Academic Ranking of World Universities (ARWU) в галузі «Education». Узагальнення досвіду підготовки майбутніх педагогів дошкільної освіти в університетах США дозволило зробити висновок, що вимоги до такої підготовки є різними у різних штатах. Водночас освітні програми мають спільні особливості. Основними особливостями освітніх програм бакалаврського рівня є їх спрямованість на формування: розуміння особливостей інтелектуального, соціального, емоційного та фізичного розвитку дітей; здатності до розроблення програм і використання методів навчання в освітньому середовищі закладу дошкільної освіти; вміння підготувати дітей до взаємодії з оточуючим середовищем, життєдіяльності в умовах культурного плюралізму; готовності до роботи з дітьми з особливими потребами; усвідомлення важливості співпраці з родинами дітей.

Магістерські програми орієнтовані на студентів, які прагнуть бути керівниками дошкільних установ, займатися політичною або науковою діяльністю в галузі дошкільної освіти. Особливостями освітніх програм магістерського рівня є: акцентування уваги на опануванні студентами: методами контролю та розвитку персоналу закладів дошкільної освіти; фінансовими та правовими механізмами управління в дошкільній освіті, освітнього менеджменту; методиками проведення освітніх моніторингових та оцінювальних досліджень дошкільної освіти; а також ознайомлення з успішними практиками співпраці з родинами дітей та громадою, створення гармонійного та безпечного освітнього середовища для розвитку, навчання та виховання дітей раннього та дошкільного віку; орієнтація на формування інноваційних способів пізнання, використання методів дослідження та креативних, нешаблонних підходів до вирішення проблем в сфері дошкільної освіти; виконання магістерського дослідження.

Ключові слова: освітні програми, підготовка педагогів дошкільної освіти, університети США.

Постановка проблеми. На сучасному етапі реформування дошкільної освіти в Україні надважливим завданням українських педагогічних університетів є модернізація системи підготовки педагогів дошкільної освіти. В документах ЮНЕСКО (UNESCO) «Survey of teachers in pre-primary education (STEPP): lessons from the implementation of the pilot study and field trial of international survey instruments» (2020) [16], Організації Економічної Співпраці та Розвитку (Organization for Economic Co-operation and Development) «Building a High-Quality Early Childhood Education and Care Workforce» (2020), звіті Всесвітньої організації дошкільної освіти (Organization Mondiale Pour L'Education Pré scolaire) та Міжнародної організації праці (International Labor Organization) «Policy Guidelines on the promotion of decent work for early childhood education personnel» підкреслено актуальність затребуваності професійно підготовлених педагогів дошкільної освіти, які здатні створити

необхідні умови для повноцінного розвитку дітей раннього та дошкільного віку. У вітчизняних законодавчих документах, таких як Закон України «Про дошкільну освіту» (2021), Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку (2020), Базовий компонент дошкільної освіти (2020), закладені орієнтири модернізації освітнього контенту підготовки педагогів дошкільної освіти з метою підвищення її якості.

Оновлення змісту підготовки педагогів дошкільної освіти передбачає, зокрема, і аналіз кращих практик провідних світових університетів. Зважаючи на той факт, що університети США залишаються довгий час світовими лідерами вищої освіти відповідно до міжнародних рейтингів, зокрема, Academic Ranking of World Universities 2020, The QS World University Rankings 2020, заслуговує на увагу аналіз досвіду цієї країни щодо особливостей підготовки педагогів дошкільної освіти на бакалаврському та магістерському рівнях.

Проблемам підготовки педагогів для закладів дошкільної освіти США присвячено наукові праці американських дослідників: М. Whitebook (2021), R. E. Williams (2021) досліджено підготовку педагогів до роботи в державних закладах дошкільної освіти; С. Lim (2007), Harriet Able-Boone (2007) проаналізовано інноваційний досвід та перспективні напрями підготовки вихователів закладів дошкільної освіти; М. Hyson (2013), R. E. Gomez (2015), Sharon Lynn Kagan (2015) охарактеризовано проблеми університетської підготовки педагогів дошкільної освіти.

Серед вітчизняних вчених особливості підготовки фахівців з дошкільної освіти у США досліджують Т. Кресан, Н. Мельник.

Водночас у вітчизняній освітній науці дотепер приділяється недостатня увага аналізу особливостей освітніх програм в університетах США для підготовки педагогів закладів дошкільної освіти.

Наукова новизна статті полягає в аналізі сучасних освітніх програм підготовки фахівців з дошкільної освіти, яка здійснюється в університетах США на бакалаврському та магістерському рівнях, визначенні їх особливостей для підвищення ефективності відповідної підготовки у вітчизняних закладах вищої освіти.

Метою статті є визначення особливостей підготовки педагогів дошкільної освіти в освітніх програмах університетів США.

Завдання статті – проаналізувати освітні програми підготовки педагогів дошкільної освіти університетів США; охарактеризувати особливості змісту відповідної підготовки на бакалаврському та магістерському рівнях.

Виклад основного матеріалу. Для досягнення поставленої мети та розв'язання окреслених завдань використано теоретичні методи, зокрема метод аналізу, синтезу, порівняння, систематизації, що дало змогу виявити особливості підготовки педагогів на бакалаврських та магістерських освітніх програмах університетів США.

Підготовка майбутніх педагогів дошкільної освіти в США є актуальною проблемою для американських дослідників, адже має свої особливості, пов'язані з різними вимогами штатів до професійної готовності педагогічних працівників дошкільної освіти, а також з «невідповідністю у застосуванні стандартів професійних асоціацій в державній політиці та університетських програмах» (Stayton V. D. і ін. 2012).

Американські університети пропонують широкий спектр освітніх програм навчання для педагогів дошкільних установ. Для аналізу освітніх програм було обрано 10 провідних університетів за Міжнародним рейтингом Academic Ranking of World Universities (ARWU) в галузі «Education». Аналізувалися описи освітніх програм для підготовки педагогів дошкільної освіти бакалаврського

та магістерського рівнів, які представлені на офіційних сайтах університетів.

У *Michigan State University* реалізуються освітня програма бакалаврського рівня «Догляд та освіта раннього дошкільного віку» (Early Care and Education). Фокус цієї програми – підготовка до інтелектуального, соціального, емоційного та фізичного розвитку дитини. Програма пропонує комплексні рішення щодо успішних взаємин батьків і дитини, вдалих батьківських практик, особливих потреб дітей, родинного впливу на розвиток дитини, взаємодії вихователя та дитини, роз'яснення державної політики. Програма навчання містить такі курси, як «Розвиток дитини від 0 до 3 років»; «Розвиток дитини від 4 до 8 років»; «Навчання для дітей та середовище для занять»; «Здоров'я, безпека та харчування дітей дошкільного віку»; «Розроблення навчального плану для дітей віком від 0 до 3 років»; «Розроблення навчального плану для дітей віком від 4 до 8 років»; «Моніторинг та оцінювання розвитку дітей дошкільного віку»; «Особливості процесу догляду та навчання дітей дошкільного віку»; «Співпраця з батьками дітей дошкільного віку»; «Адміністрування та координування в дошкільних установах». Програма передбачає набуття практичного досвіду шляхом спостереження за дитиною в середовищі закладу дошкільної освіти; планування занять, а також безпосередньо набуття навичок роботи з дітьми.

University of Southern California пропонує освітню програму бакалаврського рівня «Динаміка раннього дитинства» (The Dynamics of Early Childhood Minor), де студентам пропонується курси: «Вектори, які впливають на розвиток дітей раннього віку», «Вплив навчальних планів та навчальних закладів на раннє дитинство», «Дошкільне дитинство та сучасне суспільство», «Дошкільне дитинство: фокус досліджень дій». Курс «Вектори, які впливають на розвиток дітей раннього віку» передбачає аналіз глобальних перспектив щодо раннього дитинства, сімей та раннього розвитку дітей. Кожен студент матиме можливість дослідити, як певні чинники сприяють чи стримують розвиток дітей, і як політика може змінити траєкторію розвитку дітей. Студенти повинні дослідити одну з проблем розвитку дітей раннього віку.

Автори курсу «Вплив освітніх програм на розвиток дитини дошкільного віку» вважають, що освіта дітей відображає сучасні проблеми суспільства. Суспільство повинно підготувати дітей до безперервного особистісного зростання для того, щоб вони в дорослому віці зробили свій унікальний внесок на благо суспільства в якому живуть. Суспільні проблеми, які впливають на загальну якість дошкільної освіти в державі, є першочерговими для вирішення, а також здійснення досліджень з погляду філософії та педагогіки дошкільної освіти.

Курс «Раннє дитинство та сучасне суспільство» має за мету привернути увагу до проблеми впливу суспільства на розвиток дітей раннього та дошкільного віку. Даний курс описує вплив політичних, соціальних, гендерних, економічних важелів та їх наслідки для філософії, ідеології щодо виховання дітей раннього та дошкільного віку. Передбачено аналіз впливу наслідків «корпоративного світу» на формування очікувань дітей раннього та дошкільного віку як споживачів, членів суспільства та науковців з акцентом на фільмах, телевізійних програмах, іграшкового реквізиту тощо, які впливають на цю вікову групу. Крім того, технології та їх вплив на дітей раннього та дошкільного віку будуть вивчатися з огляду на соціальний, інтелектуальний, емоційний та фізичний розвиток даної вікової групи. Отже, студенти, які цікавляться політичною діяльністю, кінематографією, психологією, журналістикою та соціологією, зможуть зрозуміти численні фактори, що впливають на виховання та освіту дітей раннього та дошкільного віку.

Ідея курсу «Раннє дитинство: фокус досліджень» полягає в тому, щоб студенти обрали проблему, яка має як контекстуальні, так і часові рамки, що стосуються раннього дитинства (наприклад, фактори розвитку, що впливають на дітей раннього та дошкільного віку, ефективність освітніх програм раннього та дошкільного віку, вплив політики, законодавства та економіки на дітей та їх сім'ї). Основні методи дослідження та аналіз, представлені в описі курсу, допоможуть студентам практично провести відповідні дослідження в середовищі дітей раннього та дошкільного віку. Метою дослідження є визначення факторів, що впливають на розвиток та гармонійне зростання дітей раннього та дошкільного віку. Під керівництвом викладача студенти, які опановують цей курс, мають виконати дослідницький проект з обраного аспекту раннього дитинства, а саме розробити протокол дослідження для вивчення проблеми та презентувати результати дослідження.

Vanderbilt University пропонує освітню програму бакалаврського рівня «Раннє дитинство та початкова освіта» (Early Childhood and Elementary Education Program), яка розділяється на два напрями: дошкільна освіта та початкова освіта (до 3 класу); дошкільна освіта та початкова освіта (до 5 класу). Обидва напрями освітньої програми орієнтовані на вивчення особливостей розвитку мислення дітей, використовуючи інноваційні педагогічні практики. Університет забезпечує вже з першого курсу активну практику в місцевих школах, державних установах та експериментальних школах на кампусі.

University of Washington пропонує бакалаврську програму в онлайн-режимі «Ранній догляд та освіта» (online Bachelor of Arts in Early Care &

Education). Програма має курси із загальної теорії дошкільного дитинства, расової рівності в дошкільному віці, взаємодії дитини з оточуючим середовищем (інтерактивної взаємодії), досліджень в галузі освіти для дітей раннього та дошкільного віку, соціальної політики в сфері дошкільної освіти, ролі сім'ї та суспільства, розроблення освітніх програм для дітей раннього та дошкільного віку.

У *National Louis University* функціонує National College of Education, який акредитований Національною Радою з акредитації педагогічної освіти (National Council for Accreditation of Teacher Education) та має найбільшу кількість лауреатів премії «Золоте яблуко», яка присуджується за видатні досягнення у викладанні та лідерстві (The Golden Apple Awards for Excellence in Teaching & Leadership). National College of Education пропонує бакалаврську програму «Дошкільна освіта» (B.A. in Early Childhood Education), та дві магістерські програми «Магістр дошкільної освіти» (M.A.T. in Early Childhood Education) та «Управління в галузі раннього дитинства» (Master's in early childhood administration).

Ступінь бакалавра гуманітарних наук National Louis University в галузі дошкільної освіти дає можливість роботи з дітьми з народження до 8 років. Студенти за бакалаврською програмою «Дошкільна освіта» вивчають принципи, які впливають на розвиток, навчання та виховання дитини; історичні та теоретичні основи методик навчання та оцінювання його результатів; методи навчання в освітньому середовищі; методи розроблення навчальних планів та занять, вивчення потреб та перспектив співпраці з родинами дітей; англійську мову (мовлення та грамота). Дана програма доступна для дистанційного та очного навчання. Після успішного завершення навчання випускники отримують Професійну ліцензію педагога (PEL).

Ступінь магістра в галузі дошкільної освіти передбачає завершення обов'язкових курсів: «Розвиток людини – період немовляти та дитинства»; «Історичні та філософські основи дошкільної освіти»; «Освітній запит та оцінювання якості дошкільної освіти». Освітня програма передбачає вивчення принципів розвитку дитини; історії та теоретичних основ дошкільної освіти; підходів до навчання з підтримкою відео-коучинга та менторства, а також особливостей розроблення навчального плану, який орієнтований на розвиток навичок у дітей молодшого віку; інноваційних технологій викладання та навчання; особливостей роботи з дітьми різних національностей та їх родинами; особливостей освітньої діяльності в умовах мультикультурності. Опанування програмою магістерського рівня в галузі адміністрування дошкільної освіти передбачає володіння методами контролю та розвитку персоналу; використання фінансових та правових аспектів управління в дошкільній

освіті; проведення освітніх моніторингових та оцінювальних; взаємодії з родиною, суспільством; організаційної теорії, групової динаміки та лідерства.

Walden University пропонує магістерську програму «Магістр наук в сфері раннього дитинства» (MS in Early Childhood) (від 0 до 8 років), яка передбачає опанування наступних курсів: «Основи раннього дитинства»; «Ранній розвиток дитинства»; «Ефективні програми та практики»; «Проблеми і тенденції в сфері раннього дитинства»; «Формування дослідницьких компетенцій»; «Спілкування і співробітництво в сфері раннього дитинства». Освітня програма також пропонує курси спеціалізації: «Творчість, розвиток та навчання»; «Стратегія роботи з дітьми»; «Практика в сфері раннього дитинства».

За магістерською програмою «Адміністрація дошкільного віку, управління та лідерство» (MS in Early Childhood Studies «Early Childhood Administration, Management, and Leadership») студенти мають ознайомитися з найкращими практиками створення гармонійного середовища для розвитку, навчання та виховання дітей раннього та дошкільного віку; отримати практичні інструменти для планування та керівництва програмою раннього дитинства. Освітньою програмою передбачається засвоєння наступних курсів: «Етапи розвитку дитини дошкільного віку»; «Перспективи різноманітності та рівності»; «Спілкування та співпраця в сфері раннього дитинства»; «Основи досліджень в сфері раннього дитинства»; «Проблеми та тенденції в сфері раннього дитинства»; «Ефективні програми та практики в сфері раннього дитинства»; «Розвиток дослідницьких компетенцій»; «Професійний розвиток персоналу та командотворення»; «Бюджетування та розподіл ресурсів»; «Планування та управління програмами раннього дитинства»; «Практичний досвід в сфері раннього дитинства». Курсова робота за цією програмою узгоджується з професійними рекомендаціями, створеними Національною асоціацією освіти дітей (National Association for the Education of Young Children).

University of Minnesota пропонує магістерську програму «Магістр дошкільної освіти» (M.Ed. in early childhood education), яка готує вчителів для дітей віком від 0 до 8. Практику студенти проходять в лабораторії імені Ширлі Дж. Мура, яка знаходиться на території кампусу Інституту розвитку дитини (Institute of Child Development) та в місцевих міських державних школах, що є потужною базою для використання принципів та методик, які були засвоєні на університетських курсах. Освітня програма включає в себе курси: «Планування навчальних програм»; «Оцінювання розвитку дітей дошкільного віку»; «Практики та курси професійного розвитку та етики»; «Вивчення особливостей

роботи з дітьми дошкільного віку та молодшого шкільного віку»; «Практичний досвід роботи в дошкільній та початковій освіті». Освітня програма передбачає магістерський проєкт. Основні курси освітньої програми: «Основи дитячої психології»; «Соціальний та особистісний розвиток»; «Когнітивний розвиток»; «Практика в сфері дошкільної освіти»; «Художня література»; «Основи читання»; «Технологія викладання та навчання»; «Співробітництво закладу освіти та громади»; «Соціально-філософські основи дошкільної освіти»; «Освіта немовлят, дітей раннього та дошкільного віку»; «Навчання дітей дошкільного віку з інвалідністю: спеціалізовані підходи»; «Сприяння соціальному та емоційному навчанню дітей дошкільного віку»; «Сприяння когнітивному та мовленнєвому навчанню дітей раннього та дошкільного віку»; «Сприяння творчості та моториці в дітей дошкільного віку».

University of Florida, College of Education пропонує магістерську програму «Магістр дошкільної освіти» (Master of Arts in Education in Early Childhood). Ця освітня програма присвячена дітям віком від 0 до 8 років. Студент, який обирає дану освітню програму, може планувати здобути ступінь магістра і мати право на проведення тренінгів для педагогів та батьків. Основними курсами освітньої програми є: «Розвиток немовляти»; «Соціальна компетентність»; «Співробітництво з родиною дитини»; «Моніторинг якості освіти»; «Розроблення навчальних планів та освітній менеджмент»; «Основи створення навчальних програм»; «Мультикультурний підхід у вихованні»; «Методи роботи з дітьми дошкільного віку»; «Політика та просвітництво в дослідженнях раннього дитинства». Освітня програма передбачає написання магістерського дослідження.

University of Pittsburg пропонує магістерську програму «Магістр дошкільної освіти» (Master of Education in Early Childhood Education), яка має основні напрями: освіта та людський розвиток; освіта та суспільство; методологія досліджень. До вивчення пропонуються наступні курси: «Мова та література для дітей дошкільного віку»; «Інтегроване мистецтво та музика в початковій школі»; «Навчання немовлят, дітей раннього та дошкільного віку»; «Методики навчання читання та письму». Основні практики: «Основи раннього дитинства»; «Семінар суспільного ресурсу: діти дошкільного віку та їх сім'ї»; «Основи сім'ї». Освітня програма пропонує обов'язковий практикум. На вибір студент має обрати курс, який передбачає роботу з дітьми з особливими потребами: «Основи спеціалізованої освіти»; «Дитина з інвалідністю»; «Оцінювання громадської діяльності з дітьми, які мають інвалідність»; «Аутизм: характеристики та втручання».

**Курси освітніх програм підготовки педагогів дошкільної освіти університетів США
(рівень бакалавр)**

No з/п	Університети США	Курси освітньої програми
1	Мічиганський державний університет (Michigan State University)	Освітня програма «Догляд та освіта раннього дошкільного віку»: <ul style="list-style-type: none"> – розвиток дитини від 0 до 3 років та розвиток дитини від 4 до 8 років; – навчання для дітей та середовище для занять; – здоров'я, безпека та харчування дітей дошкільного віку; – розробка навчального плану для дітей віком від 0 до 3 років; – розробка навчального плану для дітей віком від 4 до 8 років; – моніторинг та оцінювання розвитку дітей дошкільного віку; – особливості процесу догляду та навчання дітей дошкільного віку; – співпраця з батьками дітей дошкільного віку; – адміністрування та координування в дошкільних установах.
2	Університет Південної Каліфорнії (University of Southern California)	Освітня програма «Динаміка раннього дитинства» <ul style="list-style-type: none"> – вектори, які впливають на розвиток дітей раннього віку; – вплив навчальних планів та навчальних закладів на раннє дитинство; – дошкільне дитинство та сучасне суспільство; – дошкільне дитинство: фокус досліджень дій.
3	Університет Вандербільту (Vanderbilt University)	Освітня програма «Раннє дитинство та початкова освіта» <ul style="list-style-type: none"> – дитячий розвиток; – когнітивні дослідження; – діти з інвалідністю; – організаційний розвиток; – англійська мова та грамотність; – математика; – природознавство; – особливості вивчення другої мови дітьми дошкільного віку.
4	Державний науково-дослідницький університет штату Вашингтон (University of Washington)	Освітня програма «Ранній догляд та освіта» <ul style="list-style-type: none"> – загальна теорія дошкільного дитинства; – расова рівність в дошкільному дитинстві; – взаємодія дитини з оточуючим середовищем (інтерактивна взаємодія); – дослідження в галузі освіти для дітей раннього та дошкільного віку; – соціальна політика в сфері дошкільної освіти; – роль сім'ї та суспільства, розроблення освітніх програм для дітей раннього та дошкільного віку.
5	Національний університет Луї штату Іллінойс (National Louis University)	Освітня програма «Дошкільна освіта» <ul style="list-style-type: none"> – принципи, які впливають на розвиток, навчання та виховання дитини; – історичні та теоретичні основи методик навчання та оцінювання; – методи навчання в освітньому середовищі; – методи розроблення навчальних планів та занять; – вивчення потреб та перспектив співпраці з родинами дітей; – англійська мова (мовлення та грамота).
6	Університет Аризони (The University of Arizona)	Освітня програма «Дошкільна освіта»: <ul style="list-style-type: none"> – управління процесами в класній кімнаті; – розвиток мовлення та грамотність; – культурний плюралізм для дітей дошкільного віку; – навчання математиці/технології для дітей дошкільного віку; – інклюзивна освіта; – мовленнєва грамота дітей дошкільного віку; – поглиблене вивчення англійської мови; – викладання природничих наук для дітей дошкільного та молодшого віку; – професіоналізм та лідерство в дошкільній освіті. Освітня програма «Прикладна наука: дошкільна освіта»: <ul style="list-style-type: none"> – розвиток дитини; – оцінювання якості дошкільної освіти; – вступ до ранньої дошкільної освіти; – методики навчання математиці; – сім'я і суспільство; – мова та грамота; – технології для навчання дітей дошкільного віку; – математика для природничих наук; – етика в державному та приватному секторі; – керівництво та управління класом; – діти з особливими потребами; – осередок раннього дитинства; – методи аналізу; – мультикультурне суспільство.

**Курси освітніх програм підготовки педагогів дошкільної освіти університетів США
(рівень магістр)**

No з/п	Університети США	Курси освітньої програми
1	Національний університет Луї штату Іллінойс (National Louis University)	<p>Освітня програма «Магістр дошкільної освіти»:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розвиток людини – період немовляти та дитинства; – історичні та філософські основи дошкільної освіти; – освітній запит та оцінювання якості дошкільної освіти; – принципи розвитку дитини, які впливають на практику викладання та результати навчання; – історія та теоретичні основи дошкільної освіти; – підходи до навчання з підтримкою відео-коучинга та менторства; – особливості розроблення навчального плану, який орієнтований на розвиток навичок у дітей молодшого віку; – інноваційні технології викладання та навчання; – особливості роботи з дітьми різних національностей та їх родинами; – особливості освітньої діяльності в умовах мультикультурності. <p>Освітня програма «Управління в галузі раннього дитинства»:</p> <ul style="list-style-type: none"> – методи контролю та розвитку персоналу; – фінансові та правові аспекти управління в дошкільній освіті; – проведення освітніх моніторингів та оцінювання; – взаємодія та вплив сім'ї, суспільства, оточення; – організаційна теорія, групова динаміка та лідерство.
2	Університет Уолден (Walden University)	<p>Освітня програма «Магістр наук в сфері раннього дитинства»:</p> <ul style="list-style-type: none"> – основи раннього дитинства; – ранній розвиток дитинства; – ефективні програми та практики; – проблеми і тенденції в сфері раннього дитинства; – формування дослідницьких компетенцій; – спілкування і співробітництво в сфері раннього дитинства; – творчість, розвиток та навчання; – стратегія роботи з дітьми; – практика в сфері раннього дитинства. <p>Освітня програма «Адміністрація дошкільного віку, управління та лідерство»</p> <ul style="list-style-type: none"> – успішні практики створення гармонійного середовища для розвитку, навчання та виховання дітей раннього та дошкільного віку; – практичні інструменти для планування та керівництва програмою раннього дитинства; – етапи розвитку дитини дошкільного віку; – перспективи різноманітності та рівності; – спілкування та співпраця в сфері раннього дитинства; – основи досліджень в сфері раннього дитинства; – проблеми та тенденції в сфері раннього дитинства; – ефективні програми та практики в сфері раннього дитинства; – розвиток дослідницьких компетенцій; – професійний розвиток персоналу та командотворення; – бюджетування та розподіл ресурсів; – планування та управління програмами раннього дитинства; – практичний досвід в сфері раннього дитинства
3	Університет Мінесоти (University of Minnesota)	<p>Освітня програма «Магістр дошкільної освіти»</p> <ul style="list-style-type: none"> – планування навчальних програм; – оцінювання розвитку дітей дошкільного віку; – практика та курси професійного розвитку та етики; – вивчення особливостей роботи з дітьми дошкільного віку та молодшого шкільного віку; – практичний досвід роботи в дошкільній та початковій освіті; – основи дитячої психології; – соціальний та особистісний розвиток; – когнітивний розвиток; – практика в сфері дошкільної освіти; – художня література; – основи читання; – технологія викладання та навчання; – співробітництво закладу освіти та громади; – соціально-філософські основи дошкільної освіти; – освіта немовлят, дітей раннього та дошкільного віку; – навчання дітей дошкільного віку з інвалідністю: спеціалізовані підходи; – сприяння соціальному та емоційному навчанню дітей дошкільного віку; – сприяння когнітивному та мовленнєвому навчанню дітей раннього та дошкільного віку; – сприяння творчості та моториці в дітей дошкільного віку.

4	Університет Флориди, Педагогічний коледж (University of Florida, College of Education)	Освітня програма «Магістр дошкільної освіти» – розвиток немовляти; – соціальна компетентність; – співробітництво з батьками; – вимірювання та оцінювання; – розроблення навчальних планів та освітній менеджмент; – мультикультурність у вихованні; – методи роботи з дітьми дошкільного віку; – політика та просвітництво в дослідженнях раннього дитинства.
5	Університет Пітсбурга (University of Pittsburgh)	Освітня програма «Магістр дошкільної освіти» – мова та література для дітей дошкільного віку; – інтегроване мистецтво та музика в початковій школі; – навчання немовлят, дітей раннього та дошкільного віку; – методики навчання читання та письму. – основи спеціалізованої освіти; – дитина з інвалідністю; – оцінювання громадської діяльності з дітьми, які мають інвалідність; – аутизм: характеристики та втручання.
6	Університет Аризони (The University of Arizona)	Освітня програма «Магістр дошкільної освіти/мова, читання, культура»: – оцінювання розвитку дитини; – керівництво лідерства у сферах грамоти та мови; – дослідження в громадах та школах; – стажування; – мова, читання та культура. Освітня програма Магістр дошкільної освіти «Викладання та освіта вчителів»: – вступ до освітніх досліджень; – дослідження в галузі викладання та навчання; – теорія та політика освітніх програм; – розвиваючі програми для дітей дошкільного віку; – теорія розвитку раннього дитинства; – спостереження та документування як інструменти для оцінки дитячих та сімейних взаємин; – освітня програма з ранньої грамоти; – мистецтво книги з малюнками; – література та грамота для дитини дошкільного віку; – розвиток мовлення; – письмо; – перспективи раннього дитинства при соціалізації мови в різних культурах.

The University of Arizona пропонує програми бакалаврського рівня «Дошкільна освіта» (Early Childhood Education), «Прикладна наука: дошкільна освіта» (Applied Science: Early Childhood Education Emphasis) та дві магістерські програми «Дошкільна освіта: мова, читання, культура» (Language, Reading & Culture (MA) – Early Childhood Education) та Дошкільна освіта: навчання та педагогічна освіта» (Teaching & Teacher Education (MA) – Early Childhood Education). Бакалаврська програма «Дошкільна освіта» включає в себе такі курси: «Управління процесами в класній кімнаті»; «Розвиток мовлення та грамотність»; «Культурний плюралізм для дітей дошкільного віку»; «Навчання математиці/технології для дітей дошкільного віку»; «Інклюзивна освіта»; «Мовленнєва грамота дітей дошкільного віку»; «Поглиблене вивчення англійської мови»; «Викладання природничих наук для дітей дошкільного та молодшого віку»; «Професіоналізм та лідерство в дошкільній освіті».

Бакалаврська програма «Прикладна наука: дошкільна освіта» пропонує курси: «Розвиток

дитини»; «Оцінювання якості дошкільної освіти»; «Вступ до ранньої дошкільної освіти»; «Методики навчання математиці»; «Сім'я і суспільство»; «Мова та грамота»; «Технології для навчання дітей дошкільного віку»; «Математика для природничих наук»; «Етика в державному та приватному секторі»; «Керівництво та управління класом»; «Діти з особливими потребами»; «Осередок раннього дитинства»; «Методи аналізу»; «Мультикультурне суспільство».

Освітні програми «Магістр дошкільної освіти/ мова, читання, культура» та «Викладання та освіта педагогів» готують студентів в якості педагогів, політиків, директорів, адміністраторів і дослідників, які будуть створювати привабливе та безпечне середовище для дошкільнят. Підкреслюючи соціокультурну перспективу, магістерські програми передбачають інноваційні способи пізнання, методи дослідження та різноманітні підходи до вирішення проблем в сфері дошкільної освіти. Основні курси цієї програми: «Вступ до освітніх досліджень»; «Дослідження в галузі викладання та навчання»; «Теорія та політика освітніх про-

грам»; «Розвиваючі програми для дітей дошкільного віку»; «Теорія розвитку раннього дитинства»; «Спостереження та документування, як інструменти для оцінки дитячих та сімейних взаємин»; «Освітня програма з ранньої грамоти»; «Мистецтво книги з малюнками»; «Література та грамота для дитини дошкільного віку»; «Розвиток мовлення»; «Письмо»; «Перспективи раннього дитинства при соціалізації мови в різних культурах».

Узагальнення результатів аналізу освітніх програм бакалаврського та магістерського рівнів університетів США представлено у таблицях (табл. 1, табл. 2).

Висновки. Підготовка майбутніх педагогів дошкільної освіти в США є актуальною проблемою, вона має особливості, пов'язані з різними вимогами штатів до професійної готовності педагогічних працівників дошкільної освіти, а також з невідповідністю у застосуванні стандартів професійних асоціацій в державній політиці та університетських програмах. Проблема ускладнюється і тим, що отримані в результаті підготовки ступінь і свідоцтво або сертифікат про опанування освітньої програми, які є достатніми для роботи в одному штаті, можуть бути недостатніми для іншого штату.

Узагальнення досвіду підготовки педагогів дошкільної освіти в провідних університетах США дозволило зробити висновок, що, незважаючи на різні вимоги різних штатів до такої підготовки, освітні програми мають і спільні особливості. Основними особливостями освітніх програм бакалаврського рівня є їх спрямованість на формування:

- розуміння особливостей інтелектуального, соціального, емоційного та фізичного розвитку дітей;
- здатності до розроблення програм і використання методів навчання в освітньому середовищі закладу дошкільної освіти;
- вміння підготувати дітей до взаємодії з оточуючим середовищем, життєдіяльності в умовах культурного плюралізму;
- готовності до роботи з дітьми з особливими потребами;
- усвідомлення важливості співпраці з родинами дітей.

Особливостями освітніх програм магістерського рівня є:

- визначеність цільової аудиторії (студенти, які прагнуть бути керівниками дошкільних установ, займатися політичною або науковою діяльністю в галузі дошкільної освіти тощо);
- акцентування уваги на опануванні студентами: методами контролю та розвитку персоналу закладів дошкільної освіти; фінансовими та правовими механізмами управління в дошкільній освіті, освітнього менеджменту; методиками проведення освітніх моніторингів та оцінювання якості дошкільної освіти; а також ознайомлення з успіш-

ними практиками співпраці з родинами дітей та громадою, створення гармонійного та безпечного освітнього середовища для розвитку, навчання та виховання дітей раннього та дошкільного віку;

- орієнтація на формування інноваційних способів пізнання, використання методів дослідження та креативних, нешаблонних підходів до вирішення проблем в сфері дошкільної освіти;

- виконання магістерського дослідження.

Наведені особливості підготовки педагогів дошкільної освіти в університетах США можуть слугувати певними орієнтирами у процесі модернізації системи вітчизняної дошкільної освіти.

Список використаної літератури:

1. Ahmed, Syeda Kashfee, Walker, Maurice, Kaga, Yoshie, 2020, 43 pages. URL : <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374204>.
2. Diane M. Horm , Marilou Hyson & Pamela J. Winton (2013) Research on.
3. Early Childhood Teacher Education: Evidence From Three Domains and Recommendations.
4. for Moving Forward, Journal of Early Childhood Teacher Education, 34:1, 95-112. URL : <https://doi.org/10.1080/10901027.2013.758541>.
5. Howes, C., Whitebook, M., Phillips D. Teacher characteristics and effective teaching in child care: Findings from the National Child Care Staffing study / Creating a Qualified Preschool Teaching Workforce : [Child & Youth Care Forum]. 1992. Part I. № 21. P. 399–414.
6. Michigan State University. (n.d.). *Undergraduate Degree – Early Care and Education*. Retrieved November 13, 2020. URL : <https://reg.msu.edu/academicprograms/ProgramDetail.aspx?Program=7739>.
7. National Louis University, N. (n.d.). *M.Ed. in Early Childhood Administration*. Retrieved November 13, 2020. URL : <https://nl.edu/national-college-of-education/programs/advanced-professional-programs/graduate/med-in-early-childhood-administration/>.
8. National Louis University. (n.d.). *B.A. in Early Childhood Education*. Retrieved November 13, 2020. URL : <https://nl.edu/undergraduate-college/programs/education/ba-in-early-childhood-education/>.
9. National Louis University. (n.d.). *M.A.T. in Early Childhood Education*. Retrieved November 13, 2020. URL : <https://nl.edu/national-college-of-education/programs/teacher-preparation/graduate/mat-in-early-childhood-education/>.
10. OECD. (2020, November 30). *Building a High-Quality Early Childhood Education and Care Workforce*. URL : https://www.oecd-ilibrary.org/education/building-a-high-quality-early-childhood-education-and-care-workforce_b90bba3d-en.

11. OMEP. (2013). URL : https://www.ilo.org/sector/Resources/codes-of-practice-and-guidelines/WCMS_236528/lang-en/index.htm.
12. Stayton V. D., Smith B. J., Dietrich S. L., & Bruder M. B. (2012). *Comparison of state certification and professional association personnel standards in early childhood special education. Topics in Early Childhood Special Education*. 32. P. 24–37.
13. The University of Arizona Graduate College. (n.d.). *Language, Reading & Culture (MA) – Early Childhood Education*. Retrieved November 13, 2020. URL : <https://grad.arizona.edu/catalog/programinfo/LRCMAECED>.
14. The University of Arizona Graduate College. (n.d.). *Teaching & Teacher Education (MA) – Early Childhood Education*. Retrieved November 13, 2020. URL : <https://grad.arizona.edu/catalog/programinfo/TTEMAELCED>.
15. The University of Arizona. (2020, August 18). *Early Childhood Education (Applied Science BAS)*. Retrieved November 16, 2020. URL : <https://online.arizona.edu/programs/undergraduate/online-bachelor-applied-science-early-childhood-education-applied-science-bas>.
16. UNESCO. Survey of teachers in pre-primary education (STEPP): lessons from the implementation of the pilot study and field trial of international survey instruments.
17. University of Florida, College of Education. (n.d.). *Traditional Early Childhood Master's Degree*. Retrieved November 13, 2020. URL : <https://education.ufl.edu/early-childhood/traditional-early-childhood-masters-degree/>.
18. University of Minnesota. (n.d.). *M.Ed. in early childhood education*. Retrieved November 13, 2020. URL : <https://icd.umn.edu/academics/early-childhood-education-master-of-education/>.
19. University of Pittsburgh. (n.d.). *Master of Education in Early Childhood Education*. Retrieved November 13, 2020. URL : <https://www.education.pitt.edu/academics/early-childhood-education/elementary-education/master-education-early-childhood-education>.
20. University of Southern California. (n.d.). *Course Descriptions*. Retrieved November 13, 2020. URL : <https://rossier.usc.edu/programs/minors/the-dynamics-of-early-childhood/course-descriptions/>.
21. University of Washington. (n.d.). *Course Descriptions*. Retrieved November 13, 2020. URL : <https://www.earlyeducationonline.uw.edu/academic-experience/courses/course-descriptions/>.
22. Vanderbilt University. (n.d.). *Early Childhood and Elementary Education Program*. Retrieved November 13, 2020. URL : https://peabody.vanderbilt.edu/departments/tl/undergraduate_program/early_childhood_program.php.
23. Walden University. (n.d.). MS in Early Childhood Studies Early Childhood Administration, Management, and Leadership. Retrieved November 13, 2020. URL : <https://www.waldenu.edu/online-masters-programs/ms-in-early-childhood-studies/administration-management-and-leadership>.
24. Walden University. (n.d.). *MS in Early Childhood*. Retrieved November 13, 2020. URL : <https://www.waldenu.edu/online-masters-programs/ms-in-early-childhood-studies>.
25. Whitebook, M., & Williams, RE (2021). Анна Еванс Мюррей: Лідерство у державних дитячих садках та підготовка вчителів. *Профілі в ранній освітній лідерській діяльності*, № 2. Берклі, Каліфорнія : Центр вивчення зайнятості по догляду за дітьми, Каліфорнійський університет, Берклі. URL : <https://cscse.berkeley.edu/anna-e-murray/>.
26. Баєр О.М., Безсонова О.К., Брежнева О.Г. (2021, Січень 12). *Базовий компонент дошкільної освіти в Україні* / Міністерство освіти і науки України. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>.
27. Воронов В.А., Гавриш Н.В., & Канишевська Л.В. (2020, Липень 13). Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку. URL : <http://naps.gov.ua/ua/press/releases/2008/>.
28. Закон України (2021, Січень 1). *Про дошкільну освіту*. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>.
29. Закон України (2021, Січень 1). *Про освіту*. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
30. Закон України. (2021, February 26). *Про вищу освіту*. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
31. КресанТ. URL : <https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/18987/1/%D0%9E%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D0%B8%20%D0%B1%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D1%80%D1%96%D0%B2%20%D0%B4%D0%BE%D1%88%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8%20%D1%83%20%D0%A1%D0%A8%D0%90.%20pdf>.
32. Мельник Н.І. Розвиток дошкільної освіти у США : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 ; Київ : Інститут проблем виховання НАПН України, 2011. 327 с.

Demyanova V., Drach I. Features of teacher training preschool education: the US experience

An important factor of success of preschool education reform in Ukraine is modernization of training preschool teachers system. The documents of UNESCO, the Organization for Economic Cooperation, the strategy of the World Association for Education of Children, the World Organization for Preschool Education, and the International Labor Organization emphasize the importance of training highly professional preschool teachers who can create necessary conditions for early childhood development. Taking into consideration that updating the content of preschool education involves, in particular, the analysis of best practices of the world's leading universities, it is worth analyzing the experience of US universities, which have been world leaders in higher education according to international rankings, including Academic Ranking of World Universities, The QS World University Rankings.

The scientific works of both American researchers (M. Whitebook, RE Williams, C. Lim, Harriet Able-Boone, M. Hyson, RE Gomez, Sharon Lynn Kagan) and national scientists (Zdanevich, T. Kresan, N. Melnik, O. Borisova) are devoted to the problems of teacher training for preschool institutions in the United States. The peculiarities of training specialists in preschool education in the United States are studied by such national researchers as L. Zdanevich, T. Kresan, N. Melnyk, and O. Borisova. At the same time, national educational science still pays insufficient attention to analysis of peculiar features of educational programs in US universities to train teachers for preschool education.

The article includes analysis of educational programs for training future preschool teachers of leading US universities according to the International Academic Ranking of World Universities (ARWU) in the field of "Education" – Michigan State University, University of Southern California, Vanderbilt University, National Louis University, Walden University, University of Minnesota, University of Florida, University of Pittsburg, The University of Arizona. Generalization of the experience of training future preschool teachers in US universities led to the conclusion that the requirements for such training were different in different states. At the same time, educational programs have common features. The main specific feature of Bachelor's educational programs is their focus on the formation of the following: understanding the characteristics of intellectual, social, emotional and physical development of children; ability to develop programs and use teaching methods in educational environment of preschool education; ability to prepare children for interaction with the environment, life in conditions of cultural pluralism; readiness to work with children with special needs; awareness of the importance of cooperation with children's families.

Master's programs are aimed at students who aspire to be heads of preschool institutions, to engage in political or scientific activities in the field of preschool education. Peculiarities of Master's educational programs are the following: emphasis on students mastering the methods of control and development of staff in preschool educational institutions; financial and legal mechanisms of management in preschool education, educational management; methods of conducting educational monitoring and assessing the quality of preschool education; as well as acquaintance with successful practices of cooperation with children's families and the community, creation of well-balanced and safe educational environment for the development, education and upbringing of children of early and preschool age; focus on the formation of innovative ways of learning, use of research methods and creative, unconventional approaches to solving problems in the field of preschool education; conducting research of Master's level.

Key words: *educational programs, training of preschool teachers, US universities.*